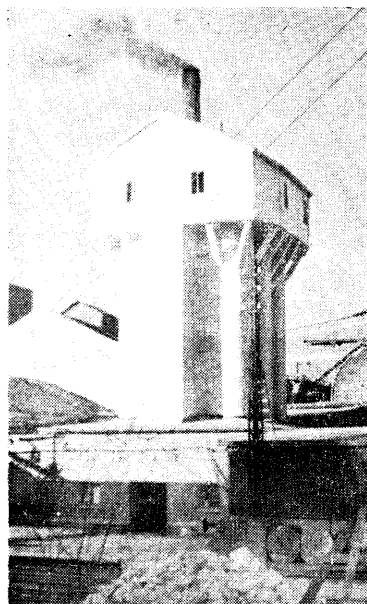


# Hunsfosposten

Nr. 1.

Januar 1951.

3. årg.



Det er mange som spør om hva den rare hvite bygningen på bildet er og hva vi bruker den til. Svaret i et nøtteskall er at det er syretårn som er fylt med kalksten. Det renner vann ovenfra og nedover og  $\text{SO}_2$ -gass stiger nedfra og oppover. Resultatet blir råsyre til kokeprosessen.

Men det kunne jo være artig å få høre litt mere om sulfitsyre-fremstillingen.

Den kokesyre som brukes for fremstilling av sulfittcellulose inneholder en base- og en syrekomponent.

De fleste fabrikker i verden bruker, likesom Hunsfos, kalsium som base, og den billigste måte man kan kjøpe kalsium på, er i form av kalkstein. Derfor bruker alle fabrikker, med noen få unntak, kalksten til kokesyren.

Den annen komponent er svoveldioksyd eller  $\text{SO}_2$ . Den fremstilles ved brenning, eller røstning som det heter, av svovelholdig kis, eller ved røstning av svovel. Hva som faller billigst her bestemmes blant annet av fabrikkens beliggenhet i forhold til råstoffkilden.

Det var engang tanken å røste kis her på Hunsfos. Kisovnhuset på 12 x 12 x 12 m er den historiske levning av denne tanke. Men tankene er tollfrie.

Svovel var det første råstoff som ble nyttet til  $\text{SO}_2$ -fremstilling på Hunsfos, og dette anlegg står også idag i driftsklar stand.

Enten man bruker kis eller svovel må  $\text{SO}_2$ -gassen renses for selen (svovels helbror), støv og fremforalt må  $\text{SO}_3$  fjernes, fordi  $\text{SO}_3$  senere danner gips. Og gips vil så i sin tur avsette seg som belegg i pmpere, rør og på heteflaten, foruten at det danner kjernen i bek, og bek er ikke særlig populært på papirmaskinen. Det vil således betale seg å foreta en grundig rensing av  $\text{SO}_2$ -gassen.

Falconbridge Nikkelverk røster kis, men de har bare bruk for metallet i kisen, og renses derfor  $\text{SO}_2$ -gassen og komprimerer den til flytende  $\text{SO}_2$ . På grunn av sin beliggenhet er Hunsfos blitt hovedforbruker av denne flytende  $\text{SO}_2$ , og det forenkler i høy grad fremstillingsmåten for ren og sterk syre. Når vi skal ha  $\text{SO}_2$ -gass, sender vi bare der flytende  $\text{SO}_2$  gjennom en forgasser.

Dette var altså råstoffene. Kalkstenen fylles i tårnene som er utmurt med syrefast føring, så renner det vann ovenfra og ned og  $\text{SO}_2$ -gass stiger nedfra og opp og blir absorbert på veien. Råsyren fra tårnene pumpes til tre lagerbeholdere, hvorav den største rummer 385 m<sup>3</sup>.

Under nedgassing av det ferdige cellulosekok gjenvinner vi en betydelig mengde og varme  $\text{SO}_2$ , som brukes til oppgassing av råsyren som derved går over til ferdig kokesyre, med ca. 8 %  $\text{SO}_2$  og vel 1% kalk.

For å produsere 1 tonn ublekt cellulose bruker vi ca. 130 kg kalksten og 170 kg  $\text{SO}_2$ .

Ø. Kildebo.

## Fra et herredstyremøte i en av våre nabo-kommuner

Tobias er bygdas store original. Han er kjent for å være sein i tanken, men dess mere grundig. I replikkene er han farlig skarp og slagferdig.

Han er medlem av bygdas herredstyre og i flere perioder har han sittet der.

I et av møtene hadde de oppe til saksbehandling en vanskelig kvinne i bygda. Alle sto rådløse med henne, og nå var det herredstyrets medlemmer til å finne utveg, hva der skulle gjøres med henne.

Ordføreren gir ordet fritt etter å ha forelagt medlemmene de enkelte detaljer i saken. Forslagene ble mange, og diskusjonen ble både munter og varm.

Siste forslag er at de kjøper sele og tømme til henne, for å prøve å få henne til en verdig kvinne av bygda.

Ordføreren avbryter ordskiftet med å si at der må være grenser for hva et herredstyremøte kan sitte å tulle om. La oss komme over til neste sak, sier han.

Møtet har kommet langt ute i neste sak, og de fleste har glemt samtalen om denne vanskelige kvinne.

Den eneste som ikke har glemt henne, er Tobias. Siste forslag om å anskaffe sele og tømme har bitt seg fast i hans tankegang, så neste sak hører han ingen ting på.

Mitt i debatten forlanger Tobias ordet, og han får det.

Så ser han på møtets medlemmer, og om en stund kommer det med tyngde:

Tru dykk der er noen som turde kjøyre ho?

Der blir et øyeblikkspause i salen. Så braker latteren laus. Ordføreren med de fleste medlemmer må ut i frisk luft for å få latteren stilnet. Men Tobias

## ? !

### Hunsfosposten spør — Leserne svarer

En god stund før jul ble det sendt ut omtrent 50 spørreskjemaer fordelt tilfeldig blant arbeidere og funksjonærer.

Hva var så hensikten med dette skjemaet?

Noen Gallup-undersøkelse var det ikke, og godt var det for antall besvarelser var ikke mere enn 13.

Å få greie på hva leserne liker kunne være en god pekepinn for det videre arbeide. Hva noen av leserne ikke brydde seg om, f. eks. sporten, skulle på den annen siden ikke gi oss grunn til å sjalte ut dette emnet. Da måtte vi forsøkt å få lagt om artiklene litt, og forsøke å få utbredt større forståelse for de ting som vanligvis blir behandlet i bladet.

Vel, vi er tross alt takknemlig for de svarene vi fikk, og så får vi håpe at de lesere som for fremtiden har noe å si oss, fortsatt benytter seg av spørreskjemaets ordlyd uten å være spurt.

Spørsmålene var oppstilt slik:

1. Hva liker De best ved Hunsfosposten?
2. Er det noe i avisen vår De ikke liker?
3. Har De selv noen forslag til nye ting vi kan skrive om?

\*

ARNE EIKELAND:

1. Andakt og reiseskildringer.
2. Nei.
3. Litt mer innslag av det humoristiske.

(Den som selv har sans for det humoristiske burde kunne hjelpe oss.  
Red.)

SIMON STØLE:

1. Jeg synes alt er like godt. Å skulle nevne noe spesielt er vanskelig.
2. Nei.
3. Kunne det ikke være en idé at arbeiderne selv sendte inn et lite stykke. Vi har jo forhenværende fiskehandler Løyning m. fl. Litt mere fra den humoristiske siden skader ikke.

(Løyning har ordet! — Red.)

han har nå truffet spikeren på hodet, og han sitter like rolig, klar i tanken til å ta fatt på neste sak.

NILS MODALSLI:

1. Den gamle garde.  
Andakten, Reiseskildringer.  
Humoristiske småstubber.
2. Sport interesserer meg ikke.  
(Kanskje sport også kunne interessere Dem, vi har planer om en diskusjon om sport og gamle-karene — d.v.s. sport uten konkurranse. — Red.)
3. Religiøse og andre fortellinger av oppbyggende art. Biografier av historiske personer. Setninger, visdomsord som er sagt og som har verdi og bør gjentas.

(Vi skal gjøre så godt vi kan. Men Hunsfosposten har jo sin egen oppgave som bedriftsavis, og vi bør vel neppe forsøke å konkurrere med aviser og andre mere spesielle skrifter?  
Red.)

OTTO BAKKEN:

1. At avisen ikke er blitt et organ utelukkende for bedriftsidretten.  
(Enig. Men se på besvarelsen av punkt 2 for Modalsli. — Red.)
2. Nei, ikke noe spesielt enda.  
(Kanskje siden? La oss da få vite det. — Red.)
3. Litt mer dagsaktuelt stoff fra arbeiderne selv. Særlig fra dem som hittil har glimret med sitt fravær.

(Den venter ikke forgjeves som venter på noe godt, men det er svært mange vi venter på. — Red.)

HANS BERNTSEN:

1. Bedriftsnyheter, reiseskildringer og de religiøse innslag.
2. Nei. Den har vært redigert utmerket.
3. Det er et vanskelig spørsmål, men kanskje svaret kunne være, at når vi har noe på hjertet, da å komme frem med det i avisen, så følelsen av å være i samme båt måtte vokse i blant oss og vi derved velsignes.

(Vi tror Hans Berntsen har noe på hjertet. Velkommen! — Red.)

OMAR GUNDERSEN:

1. Vet ikke.
  2. Nei.
  3. Nei.
- (Takk! — Red.)

— Fortsettelse side 3.

## A N D A K T

### Er uværet over oss?

*Hvilken glede og optimisme det var å spore blant det norske folk i 1945. Vi var fri fra undertrykkerne og skulle nå igjen få leve som et fritt folk. Fri for angst og fri for undertrykkelse. Vi så fremtiden lys i møte og ventet mye godt av de år som lå foran oss. Men hva har hendt? Jule- og nyttårshilsnene som vi hørte over radio, 1950—51, var preget av alvor, ja angst, for det som kan møte oss i den nærmeste fremtid.*

*..Når det gjelder verdens-situasjonen i endetiden, gir heller ikke bibelen noe lyst bilde av den. Der heter: For folk skal reise seg imot folk, og rike mot rike, og der skal være hunger og jord-skjelv både her og der. Videre heter det: For da skal det være så stor en trengsel som ikke har vært fra verdens begynnelse inn-til nu, og heller ikke skal bli.*

*Når vi ser de våpen stormak-tene har idag og kan bruke i en eventuell ny krig, da må vi gi bibelen rett i disse ord: Så stor en trengsel har det ikke vært fra verdens begynnelse. Vi lever i Atombombens og Vannstoff-bombens tidsalder.*

*Kjære leser! Du kjenner nok redsel og angst i ditt hjerte for det som vil komme, det er naturlig at du reagerer slik, for ellers var ditt hjerte hårdt som sten. Det er dåraktig om du ikke tar tiden i akt og forbereder deg for vanskelige tider. Dette gjør du best med å gi akt på de ord Jesus sa til sine disiple like før sin død. Eders hjerte forferder ikke! Tro på Gud, og tro på meg! Det er en forunderlig fred og trygghet som strømmer inn i det hjerte som overgir seg til Jesus. Å tro*

## HUNSFOSPOSTEN

utgitt av:

Hunfos Fabrikker  
Hunfos Arbeiderforening  
Hunfos Bedriftsidrettslag

Redaktør:

H. GRØNTOFT

## BLADET VÅRT

Vi går inn i et nytt år, og det som interesserer oss ansatte ved Hunfos i den nærmere tid er hvordan den nye papirmaskinen vil arte seg. Denne interessen for fabrikkens ve og vel er det Hunsfospostens oppgave å holde vedlike. Vanskeligheten er bare å skrive underholdende og lettlest.

For oss som steller med bladet er det hendt to gledelige ting i den senere tid, nemlig mere kritikk av bladets innhold, og flere bidrag i form av artikler av forskjellig slag.

Riktignok er de fleste artiklene av rent faglig art, men vi håper Bedriftsidrettslagets konkurranser vil gi oss avvekslende stoff i tiden fremover. Hva vi ellers savner er samtaler med «Den Gamle Garde», og vi etterlyser alle som kan hjelpe oss med slike artikler. Disse samtaler kan kaste nytt lys over Hunsfos' historie samtidig som det er velkomment lesestoff for de fleste lesere.

Når vi nevner at kritikk av bladet er gledelig, er det fordi vi oppfatter det som økende interesse og fordi vi mener at det nettopp er kritikerne som kan hjelpe oss med nytt stoff.

Støtt bladet vårt

ved å skrive i det! Red.

*på Jesus er å tro bibelens ord. Det ord som gir deg forsikring om at i hans navn forkynnes dei syndernes forlatelse.*

*Mens du leser disse linjer kan du be tolderens bønn: Gud, vær meg arme synder nådig! Du blir frelst i samme stund. Gud antar deg som sitt barn. Da kan du se den mørke tid i møte, med ro og trygghet, og si som Salmisten sang det: Jeg frykter ikke for ondt, for du er med meg. I misjonsbefalingen lyder det: Se, jeg er med dere alle dager, inntil verdens ende. Ingar Fjellstad.*

## Hunfosposten spør —

(Forts. fra side 2)

RASMUS JOHANSEN:

1. At den er helt upolitisk og at man har anledning til å få sine mulige hjertesukk på trykk. (Ikke for mange hjertesukk vel? — Red.)
2. Nei.
3. Det er jo dessverre så at der er flere av de gamle arbeidere som ikke har skaffet seg hus når de må slutte. Var det ikke en tanke at fabrikkens bygget hus med små leiligheter hvor de som er gått av kunne nyte sitt otium?

(Spørsmålet har antakelig så stor interesse at vi har bedt direktør Knobel uttale seg. Svaret finnes i slutten av denne artikkel. — Red.)

T. A. KVANVIG:

1. Først og fremst at den kommer ut (takket være redaktørens iherdige arbeide.)  
Av innhold særlig artiklene til direktøren angående bedriften. Reisebrevene og feriebrevene fra de forskjellige har også vært interessante. Mer av det.  
(Redaktøren greier seg ikke uten medhjelpere. — Red.)
2. a. Det måtte da være plaseringen av de forskjellige artikler som i enkelte nummer har virket svært rotet. Likedan med oppstykkningen av de artikler som ikke kommer i sammenheng. (Kan ikke dette rettes på trykkeriet?)  
b. Den «valgfrie» form av skrivemåten som bl. a. brukes av referenten i hans intervjuer med de gamle. Mindre valgfritt.

(Akk ja, språket. Den siste rettskrivningen er så radikal at den langt overskygger de språklige friheter vi nå og da har tillatt oss å benytte. Vi skal gjøre så godt vi kan. Men når det gjelder samtaler med Venneslafolk får artiklene ofte et mere umiddelbart og personlig preg, når vi bruker dialekt i direkte tale, ellers ikke. — Red.)

3. a. At fabrikkens ga forskjellige oppgaver angående forbruk og produksjon, likeså skibningsoppgaver til de forskjellige land. Det ville sikkert interessere leserne å kunne sammenligne de forskjellige oppgaver fra måned til måned. Og for

## Personalia

Vi gratulerer med 65 års dagen:  
Christian Tharaldsen, Kollergangen, den 3. februar 1951.

Vi gratulerer med 60 års dagen:  
Otto R. Larsen, Verkstedet, den 1. februar 1951.

Emil Jakobsen, Kollergangen, den 7. februar 1951.

Olav G. Honnemyr, Vaskeriet, den 20. februar 1951.

## Sluttet:

Sjefkjemiker, ingeniør Tryggve Kitzelsen slutter den 1. februar d. å. for å overta ny stilling i cellulosefabrikken ved A/S Borregård.

Han ble ansatt ved Hunsfos Fabrikker i mars 1943. Etter at han en tid hadde vært cellulosemester, ble han i 1947 sjefkjemiker.

Vi ønsker ham lykke til i den nye stilling.

folkene ville det bli en spore til å legge bredsidene til, f. eks. for å minske et høyt forbruk av et eller annet slag, eller rette opp foregående måneds evt. mindre produksjon.

- b. En spørrespalte med svar fra redaktøren og/eller andre.

KVINNELIG LESER (anonym):

1. Når de gamle karene forteller om Hunsfos i gamle dager. — Andaktene setter jeg også pris på.
2. Lange avskrift fra andre blad f. eks. om helsen.  
(Au da, — men skjønner De ikke at vi må ha fyllstoff når avisen skal være på 8 sider og bidragene uteblir? — Red.)
3. Noen små gjettekurranser iblant.  
(Til nærmere ettertanke. — Red.)

KVINNELIG LESER (anonym):

1. Når de gamle forteller om arbeidslivet i fabrikkens fra før i tiden.
2. Nei.
3. Nei.

MANNLIG LESER (anonym):

1. Orienterende artikler fra de forskjellige avdelinger.  
(Det gleder oss at slikt har interesse. Det skal komme. — Red.)
2. Nei.
3. Nei.

KVINNELIG LESER (anonym):

- 1.
2. Ikke noe spesielt.
- 3.

KÅRE JOHANSEN:

1. Stort sett er stoffet i Hunsfosposten bra, men skal en plukke ut noe bestemt, må det absolutt bli «Den Gamle Garde». Det er interessant å høre litt om Hunsfos fra gamle dager, og en forstår at forholdene, dette selvsagt ikke bare på Hunsfos, har forandret seg kolossalt ned gjennom årene. Håper at «Den Gamle Garde» ikke forsvinner fra Hunsfosposten.

(Å nei, vi har da flere av de gamle under oppsikt, vi er viss på at interessen for «Den Gamle Garde» vil glede alle våre pensjonister. -- Red.)

2. Det må da i tilfelle være stoffet «som ikke er der», men det er vel noe som Hunsfospostens samtlige 500 abonnenter får dele skylden for. En kan vel ikke nekte for at avisen enkelte ganger har vært en smule tynn.
3. Jeg selv og sikkert mange andre vet i det hele tatt forlite om papir og måten det blir fremstilt på, og kanskje også anvendelsen. Var det ikke mulig å få en eller annen av ingeniørene til å komme med en liten bit i hvert nummer av Hunsfosposten. Det skulle vel ikke være helt umulig ved hjelp av små, enkle skisser og en lett-fattelig forklaring å kunne gi oss en aning av mysteriet «papir».

(En rekke artikler om dette emne er under oppseiling på nyåret. Vi går imidlertid ut fra at innsenderen ikke er i tvil om hovedprinsippet for papir fremstillingen, men ønsker nærmere detaljer. -- Red.)

— — — — —  
 Dette var altså resultatet av spørreskjemaene. Ikke så verst? Vi skulle anta at både leserne og redaksjonen hadde noe å arbeide med her.

\*  
 Nedenstående gjelder som svar på spørsmål fra Rasmus Johansen.

## Pensjonister og pensjonisthjem.

Spørsmålet om fabrikkens skal bygge hus for sine pensjonister må først og fremst ses i lys av den ytterst vanskelige bolig-

situasjon. Det ville være rimelig å anta at vi i den nærmeste fremtid måtte konsentrere oss om å skaffe hus til alle dem som har familie og er i virksomhet med produktivt arbeide.

Er det da så sikkert at et gamlehjem bare for Hunsfos' egne folk ville svare til sin hensikt? Det er en kjent sak at vi om et par årtier får en ganske stor gruppe folk i pensjonsalderen — årsaken er den bedre hygiene og levestandard og dermed høyere levealder. Hvorfor skulle de gamle Hunsfosarbeidere skille seg ut fra bygdas øvrige gamle, og kunne det ikke tenkes at beboerne i et slikt hjem ville føle at de bodde på nåde og tok opp plass for mange andre som ventet på tur?

Det er i Vennesla for lang tid siden tatt opp arbeidet med å skaffe et tidsmessig gamlehjem, sentrert omkring de yngre ungdommer. Til dette formål har som bekjent Hunsfos ydet betydelige gaver. Hvordan var det om vi alle samlet oss om løsningen av denne sak? Det er nok mange som rynker foraktelig på nesen når det snakkes om kommunalt gamlehjem. Navnet har ikke den beste klang, og annet er kanskje ikke å vente med det forvisningsstedet vi idag har på Honnemyr.

Et tidsmessig aldershjem — eller hvorfor ikke kalle det et *Pensjonisthjem* — må være så rommelig og godt bygget at de fleste gamle kanskje kunne få det enda bedre enn før. Hvis vi samlet alle gode krefter om å reise et slikt pensjonisthjem, skulle ingen behøve å være redd for å få det trist på sine gamle dager. Et pensjonisthjem bygget for skatt-yternes egne penger, med bidrag fra private og organisasjoner — *er og blir jo vårt eget hjem, hvor vi alle har full rett til å slå oss ned på våre gamle dager.*

Vi må komme så langt at alle ønsker å benytte seg av denne rett, og vi må kjempe for å fjerne det fattigmannsstempel som bare for noen årtier tilbake ble satt på alle gamlehjem.

Johs. B. Knobel.

Den som samtykker hurtig, vil sjeldent holde sitt ord.

Lao-Tse.

## Sport - Idrett

### En orientering om vinteridretten fra bedriftsidrettslaget

I vinteren som gikk var føreforholdene meget dårlige, hvilket måtte gå ut over de arrangementer som skulle holdes for skisporten. Med meget slit lyktes det oss likevel å holde 3 skirenn. Det første langrenn gikk som treningsrenn for bedriftens folk. Deltagelsen var i det minste, idet det bare startet 10 mann, 2 % av samtlige ved bedriften.

Neste arrangement var åpent langrenn for alle bedrifter. Det startet omtrent 100 mann. Konkurransen gjaldt Hunsfos Fabrikkers vandrepokal til beste 10-mannslag. Pokalen gikk til laget som får 3 aksjer i den. Hunsfos tok denne gang aksje nummer to. Bedriftsidrettslagets pokal som må vinnes tre ganger, tok Hunsfos sin tredje aksje i og dermed til odel og eie.

Hunsfos var også arrangør for bedriftsmesterskapet i langrenn. Interessen for dette renn var stor fra vår side, da det bl. a. gjaldt 2 pokaler som vi hadde to aksjer i fra før. Vest-Agders vandrepokal til beste 20-mannslag tok Hunsfos denne gang sin tredje aksje i. 5-mannspokalen fra Vest Agder gikk denne gang til Vennesla Bygningsarbeiderforening, som dermed sikret seg sin første aksje. Vi deltok dessuten med en tropp skihoppere til bedriftsmesterskapet i denne gren, hvor vi fikk diplom som beste 5-mannslag.

Vi har all grunn til å være fornøyd med den innsats som ble gjort fra Bedriftsidrettslagets side i siste sesong. Det blir bare å håpe at interessen må vedvare og kanskje bli enda større til sesongen som kommer. Planene for vinterens renn er mange og store. Vi har bl. a. godt håp om å få flomlyset i Askedalen ferdig til jul. Dersom føreforholdene blir bra, har vi tenkt å holde et klubbrenn i hopp, samt et åpent hopprenn i Askedalen ved flomlys. Hvis interessen blir tilstrekkelig stor har vi også planer om å hol-

de avdelingsrennet til beste 5-manns lag. I det rennet hadde vi tenkt å forandre på hoppkarakterene, slik at den som har det lengste hopp i hver klasse, får 20 i hoppkarakter. Etter den utregningen skulle det ikke ha så meget å si om man er aktiv, ung eller gammel, alle kan konkurrere på mere like fot. Eller hva synes dere andre?

Da det i vinter skal forsøkes avholdt 3 langrenn, skulle det være anledning til alle å være med.

Skal 1951 bli en god sesong, så er første betingelse den at det blir stor oppslutning og ellers vist interesse for vinter-idretten. Alle som har ski og kan bruke dem må bli med, enten de nå deltar i våre stevner, eller hjelper til med arrangementene. Vi har god bruk for dere alle, og la oss ikke legge arbeidet over på noen få, vi skal løfte i flokk, og glede oss over vinteren mens vi har den og kan nytte skiføret. Til slutt gjør vi oppmerksom på at alle som er ansatt ved Hunsfos Fabrikker blir regnet som medlemmer av Bedriftsidrettslaget.

Velkommen til vinterseongen 1951!

## Bedriftsidrettslaget

mister en av sine trofaste hjelpere når ing. T. Kittelsen 1. fbr. forlater Hunsfos for å overta sin nye stilling ved A S Borregård Fabrikker.

Siden Bedriftsidrettslaget kom igang igjen etter frigjøringen har man alltid kunnet regne med Kittelsen. Hans store interesse for Bedriftsidrettslaget og hans mangeårige virke som dets sekretær vil vi sent glemme.

Han forstår hva det betyr å holde formen, og er derfor alltid ivrig for å få andre med. Man kan nok for en stor del takke ham for at laget står såpass bra rustet som det gjør idag. Det har alltid vært en selvfølge å gå til Kittelsen når noe skulle ordnes, og alltid blir en møtt med den samme vennlighet og velvilje.

Men det er ikke bare i Bedriftsidrettslaget Kittelsen har hatt sin interesse. Hunsfosposten er for en stor del hans verk. Også her fikk vi benytte oss av hans

## Bedriftslangrennet 13. januar 1951

Tippe-langrennet ble arrangert lørdag 13/1 med start og innkomst på Idrettsplassen. Deltakerantallet kunne absolutt ha vært større, da der bare startet 18 mann, hvorav 17 fullførte.

Langrennet var altså lagt slik an at hver mann på forhånd kunne bestemme den tid han ville bruke, og slik at selvsagt ingen hadde med klokke på turen. Jeg mener dette er den ideelle form for langrenn når det gjelder bedriftsidretten. Hver mann kan da bestemme tempoet selv uten å sprengkjøre seg, noe som mange ganger blir gjort ved vanlige konkurranserenn. Men denne form for langrenn kan ingen unnså seg for å være med, da det kan tas som en alminnelig skitur. Neste gang bedriftsidrettslaget arrangerer et slikt renn, håper vi på massedeltakelse og vi håper også at damene blir med.

Løypa var vel 5 km og starten var felles og i én klasse, da det bare var anvendt tid nærmest tippetiden som var avgjørende. Det ble tippet tider mellom 34 og 55 minutter. Før starten ble klokkene tatt fra samtlige deltakere så ingen kunne kontrollere sin egen tid. Bestemann var bare 2 sekunder fra sin tippetid, og rekkefølgen ble slik:

	Tippetid:	Anvendt tid:
1. Kjell Tonnesen	40,00 min.	40,02 min.
2. Helge Nordhagen	40,40 min.	40,48 min.
3. Hakon Tranberg	45,00 min.	45,13 min.
3. Otto Hagman	44,30 min.	44,43 min.
5. Torgeir Drivenes	34,00 min.	33,37 min.

hjelpsomhet og vi kan ikke nok få takke ham for alle de gode artikler, råd og vink vi har fått, siden avisens start.

Når han nå drar fra oss her på «Øya» vil vi alle få ønske ham tillykke med hans nye stilling, og så hjertelig vi kan, takke deg for det du har gitt oss i den tid du har vært knyttet til Hunsfos.

Bård Joreid.

6. Odd Arstad	43,20 min.	42,44 min.
7. Magne Strandberg	35,00 min.	34,25 min.
8. Knut Askedal	47,00 min.	46,00 min.
9. Gunnar Grundetjem	36,30 min.	35,06 min.
10. Asbjørn Grundetjem	45,00 min.	43,34 min.
11. Gunnar Strandberg	37,45 min.	35,23 min.
12. Sigurd Spjote	38,40 min.	35,35 min.
13. A. Tambini	40,15 min.	37,48 min.
14. Gunvald Tonnesen	43,25 min.	37,48 min.
15. Birger Fjelstad	40,21 min.	34,36 min.
16. Albert Lie	55,00 min.	60,02 min.
17. Bernhard Olsen	53,00 min.	45,39 min.

Neste gang håper vi på massedeltakelse. Bare ta skiene med, — ferdigheten på ski behøver jo ikke å være stor når en selv kan bestemme farten. Spenning blir det likevel da det jo kommer an på om en kan passe farten etter tiden som en har satt.

Skr.

## HUNSFOS BLIR STOR JA —

Jeg står på gården og ser på nybygget for P.M.V. En mann kommer bort og begynner å snakke om at nå er det ikke mer plass igjen å bygge på, for da blir Ivar Andersen arbeidsledig. Ja, men nå er det jo fem fabrikker på tomten sier jeg. Hvor har du alle de fabrikkene, sier han.

— Jo her har du først P.M.V., så kommer M.I. & II og så M.III & IV, det blir 3, så har du sliperi og cellulose det blir fem, og bak cellulosen der oppe ved dammen ligger renseriet.

— Han ser på meg en stund, og jeg synes nok at jeg har sett ham før, men når kan jeg ikke si. Da plutselig kommer det: Ja det behøver du ikke fortelle meg, for i det . . . t hølet har jeg arbeidet i fem år.

L.

Når jeg går bort Ola, sier Kari som ligger på sitt siste, så må du love at du skal holde et ordentlig gravøl?

Jo det skulle Ola gjerne gjøre.

Og så må du love en ting til, den dagen drikker du ikke i det hele tatt?

Ola ble litt betuttet: Ja jeg får vel love det au, men det skal du vite at du odelegger hele dagen for meg.

# M O R

(Morsdagen)

*Aldri du finner et sted på vår jord,  
som din heim, om enn fattig og grå.  
Blant kvinner, du treffer ei noen som m o r,  
med et hjerte, som så ømt for deg slår.*

*Om du borte fra hjemmet, på brusande hav,  
eller bortslengt i storbyens skarn.  
Søker glemme hva barndommens dager deg gav,  
— kneles m o r stilt i bønn for sitt barn.*

*Om deg livet har ført, på berømmelsens topp,  
hold kontakten med barndommens jord.  
Husk, ved foten av stigen som førte deg opp,  
venter kjærlig din grånende m o r.*

*Om enn fyrster for deg, bøyer ydmykt seg ned,  
om du spiser ved konger sitt bord.  
Føl et savn, for den største som ikke er med,  
se at gull, det er intet mot m o r.*

*Husk å gi henne roser, hun har det fortjent,  
selv med smerte hun livet deg gav.  
Hendes hjerte gi glede før det er forsent,  
— ikke roser, og bauta på grav.*

*Det er livet som roser og ømhet attrår,  
ikke døden —, da er det forsent.  
Hun ei hører din ros, når ved kisten du står,  
om det aldri så ærlig er ment.*

*Elias T. Hammen.*

## NOEN INNTRYKK

### fra en studiereise i Nord-Amerika.

*Utdrag av foredrag holdt i Norsk  
Ingeniørforening, Kristiansand av  
ing. T. Kittelsen.*

#### Kjemisk utvikling for amerikansk papir- industri

(Forts. fra novbr.-nr.)

Av hjelpestoffer for papirframstilling kan nevnes harpiks, alun, stivelse, vannglass, animalsk lim, kasein, fyllstoffer som kaolin, bariumsulfat, titandioksyd, gibs, talcum, samt fargestoffer etc. De her nevnte stoffer er gjennom tidene etterhvert blitt godt innarbeidet og man kjenner forholdsvist godt til Deres virkemåte. Av hjelpestoffer er ialt utviklet over 600 forskjellige produkter og det kommer stadig

nye. Av disse er en hel rekke patentmedisiner som er mer patenter enn medisiner. Andre stoffer kan ha gunstig virkning ved en bedrift eller en maskin, mens de ved en annen bedrift eller maskin kan virkningen være motsatt. Disse stoffers formål kan være mange og som eksempel kan nevnes skumdrepende midler, stoffer som har til hensikt å hindre beking i systemet — det nye og mest virksomme middel her er natriumhexametfosfat (også natriumtetrafosfat) som danner en tynn film på vire, maskindeler m. v. og hindrer beking fra å sette seg fast, eller sopp og bakteriedrepende midler som klorerte fenoler og organiske kvikksølvforbindelse som enten kan tilsettes i hollenderen eller

på papiroverflaten, samt det gift- og luktfrie zincdimethyldithiocarbamate, eller også diphenyl som brukes til bestrykning av fruktpapir i forbindelse med f. eks. parafinvoks og hindrer i høy grad muggdannelse på appelsiner. Videre kan nevnes deflokerende midler som tilsettes massen, hindrer fibrene fra å flokke seg og derigjennom forbedrer arkformineringe og gir sterkere ark, av disse midler kan nevnes locust bean gum, guar gum, methylcellulose, karboksymethylcellulose m. fl. Om disse stoffer hørte vi at en bedrift ikke hadde oppnådd noe, mens andre kunne fremvise gode resultater.

En ny type neoprenlatex innarbeides etterhvert på markedet. Dette stoff øker papirets våt- og tørrstyrke samt øker papirets kjemiske resistens. Med den nye type er det mulig å oppnå disse forbedringer med forholdsvis små tilsetninger i hollederen. Papiret egner seg for innpakning av kjemikalier, frukt m. v. Som det kanskje vil være kjent har løvved kortere fibrer enn barved og gir en papirmasse med dårlige styrkeegenskaper, men har på den annen side gode egenskaper for trykkipapir, nemlig høy opacitet (lite gjennomsiktig) og gode trykkeegenskaper. Kan man øke styrken og nedsette støvplagen med det nye latexprodukt vil meget være vunnet for amerikanske papirfabrikker som mer og mer er nødsaget til å bruke masse av løvved.

En usedvanlig utvikling er foregått når det gjelder fremstilling av mangeveggete papirsekker under bruk av nye kjemikalier og ny kjemisk teknikk. Disse sekker kan være coated (belagt) med harpikser f. eks. av polythylentype og er motstandsdyktige mot syrer, alkali, fuktighet og smøremidler. Våtstyrke-harpikser kombinert med nye utviklede vannfrastøtende adhesiver har ført til ypperlige innpakningsmaterialer for bruk under fuktige forhold, f. eks. innpakning av gjødningsstoffer, grønnsaker, kjøtt, fisk, is m. v.

For 10—15 år siden var det vel utenkelig at en skulle kunne pakke melk i papir. Men takket være forbedret teknikk samt bruk av stivelse, vokslim og andre

kjemikalier har det vært mulig å fremstille kartonger av tilstrekkelig stivhet og tilstrekkelig lav absorpsjonsevne til å hindre lekkasjer av melk. Denne anvendelse konsumerte i 1947 100,000 tonn papir, og produksjonen har siden denne tid stadig vært økende. Liknende innpakning brukes også i stor utstrekning for frukt-saft, is m. v.

Dette er bare noen få eksempler på hvordan kjemikalier har funnet anvendelse i papirindustrien. Når jeg i det følgende vil omtale noen spesielle stoffer litt mer inngående, så er også dette et beskjedent valg av et stort materiale.

*Våtstyrke.* Det vil være kjent at man siden de eldste tider har tilsatt papirmassen harpikslim fremstilt av naturharpiks som vannfrastøtende middel for å muliggjøre trykking og skrivning på papiret. I den senere tid er foregått en stor utvikling som stadig fortsettes når det gjelder bruken av kunstig fremstilte harpikser. Disse gir papiret den egenskap at det beholder en stor del av sin styrke etter fullstendig å være mettet med vann. Samtidig beholder papiret mesteparten av sin absorpsjonsevne. De alminneligste brukte typer er ureaformaldehyd og melaminformaldehyd. For trykkpapiret har disse stoffer interesse idet de fører til bedre dimensjonstabilitet, større overflatestyrke og muligens mindre støvplage, og kan likesom neopren latex tenkes å føre til større bruk av løvvedmasse for trykkpapirer. Feilen ved kunstharpiksene er imidlertid at de er dyre — en må regne med ca. 100 kr. fordyrelse pr. tonn her i landet hvor de forøvrig undertiden blir brukt under fremstilling av glassin og kraftpapir. Vi får håpe at Norsk Kunstharpikser, A/S Lillestrøm vil kunne fremstille billigere produkter enn de som nå blir importert. Vi besøkte i Berlin, New Hampshire en meget omfattende bedrift, Brown Co., som var de første som anvendte kunstharpikser for våtstyrke. De kjøpte kraftpapir på 5 store maskiner, det meste var våtstyrkebehandlet papirhåndkle, — sekkepapir, isolasjonspapir, spinnpapir, vokspapir o. l. På den største

## «HOLD DEG I FORM»

Som sikkert de fleste av Hunsfospostens lesere vil huske var der forleden et oppsett i Dagspressen etter et møte general Helset hadde med representanter fra forskjellige klubber og idrettsorganisasjoner om at tiden nu er inne til at enhver mann begynner å tenke på sin fysiske utrustning.

Det er trist 5 år etter den annen verdenskrig å måtte bringe et slikt emne på bane igjen, men det er bare fjollete ikke å ville se situasjonen som den er. General Helset uttalte på møtet at

maskin — en kombinert Yankee som produserte ca. 100 tonn pr. døgn ble det våtkreppet på Yankee-cylindren, en vanskelig prosess når det dreier seg om kunstharpikslimet papir. Denne bedrift skrøt av at den er den første som drev fabrikkforskning i stor stil. De begynte for 30 år siden, og nå var ansatt på instituttet 75 hvorav 22 kjemikere. Det var arkivert ca. 10,000 vitenskapelige avhandlinger som de selv var skyld i. I forbindelse med laboratoriet hadde de en prøvemaskin fullt utstyrt med hollendere og møller etc. hvor det ble eksperimentert med krepning og våtstyrkemidler.

— Forts neste nr.

Norges stilling idag er like mørk, og vel så det, som den var høsten 1939, og vi har ikke lov til å sitte med hendene i fanget og håpe på at alt skal gå bra uten at vi behøver å ofre noe. Som leserne vil huske kom Helset ikke med noen befaling eller oppfordring om at vi alle skal gripe til gevær og krigshysteri. Hans appell gikk ut på at enhver mann eller gutt som han sa — mellom 18 og 45 år skal tenke på sin fysiske kondisjon, og han henstilte til hver især å forsøke å agitere i sin omgangskrets for å få folk til å trene og mosjonere litt mere enn vanlig. Målet må være, sa han, at enhver frisk mann skulle klare å tilbakelegge en 2—3 miles tur på ski eller på bena med en passende pakning uten å være fullstendig vrak etterpå. Dette kan lett oppnåes hvis man hver søndag tar seg en skikkelig tur selv om været ikke kan være så fristende, og at man etterhvert også tar seg en 6—7 kms. spasertur midt i uka. Enhver som var med i felttoget 1940 eller i forskjellig slags aktivitet senere under krigen vil sikkert innrømme at uten god helse og den selvtillit som følger med å være veltrenet, er det vanskelig å gjøre nytte for seg, og det er vel hos alle et utbredt øn-

MALERVARER, FORVARER, KOLONIAL, SKOTØY  
MANUFAKTUR. — SHELL BENSIN OG OLJER

**Vennesla Landhandel.**

Telefon 6740.

VI ØNSKER ALLE VARE FORRETNINGSFORBINDELSER

**GODT NYTT ÅR**

**Eivind Eivindson. Elektrisk Forretning.**

Telefon 6802

VENNESLA

**EN GOD BOK EN GOD VENN**

**Mange gode bøker — mange gode venner**

De finner utvalget stort i

VENNESLA  
**BOKHANDEL**  


ske om ikke å bli «tatt på sen-  
ga» en gang til. Mottoet for oss  
alle må være «hele folket i form»  
slik at vi i påkommende tilfelle  
kan være i stand til å slå et slag  
for landet enten det nu er ved  
direkte militær innsats eller i  
de «bakre linjer». Jeg tenker her  
på de mange krav som kan stil-  
les til oss i forbindelse med eva-  
kuering av sivilbefolkningen etc.  
etc. Til alt trenges der styrke,  
utholdendhet og offervilje, og  
uten utholdenhet hjelper som  
kjent offerviljen svært lite.

Bedriftsidrettslaget har ned-  
lagt et stort arbeide i de senere  
år for å få folk ut i sol og luft,  
og jeg er sikker på at de driv-  
ende krefter i laget idag ikke vil  
unnslå seg for å gjøre sitt for å  
hjelpe oss alle i form. Den store  
tingen idag er ikke konkurran-  
seidrett men masseidrett, eller  
skulle man si, verneidrett, og det  
ville være gledelig om aktivite-  
ten i vinter kunne legges slik an  
at flest mulig av de «ikke akti-  
ve» kommer seg ut i terrenget.

Tilslutt vil jeg bare si at skul-  
le allikevel de truende skyer vi  
idag har på alle horisonter gli  
over så tror jeg ikke vi skal  
komme til å sitte jamrende i so-  
fakroken og si at «dette var mye  
slit til inga nytte», — da vi som  
takk for «slitet» sitter igjen med  
den velvære i kroppen som følger  
med det å være i form.

*Birger Fjeldstad.*

GODT UTVALG I

## GUMMI- STØVLER

Telefon 6706.

**Vikeland Samvirkelag.**

### Godt nyttår!

ønskes alle våre  
forretningsforbindelser

«C H I C»

Innehaver: Margit Wetrhus  
Telefon 6892.

«Agder Tid»s trykkeri. Kr.sand S.

GODT UTVALG I

## GUMMIFOTTØY

for voksne og barn

### MOSEIDMONEN SAMVIRKELAG

Telefon 6780.

## VENNESLANDS RESTAURANT

Telefon 6759.

## OLAV SKISLAND

KJØTT OG PØLSEVARER

Telefon 6718.

VÅRE 1ste KLASSES VARER. I

## KJØTT-AVDELINGEN

*anbefales*

Telefon 6725.

*Vennesla Samvirkelag*

## BILSENTRALEN — TURBUSS

*anbefales.*

På grunn av strømrasjonering er sentralen stengt fra kl. 24—7.  
Ring sjåførene privat hvis De trenger drosje- eller sykebil

**Det lønner seg å kjøpe i spesialforretning.**

GJØR ET FORSØK!



Telefon 6719.

## TRENGER DERES SYKKEL EN OVERHALING

**Brennlakkéring,**

**Rensing,**

**Smøring og**

**Reparasjoner**

VI OPPBEVARER FOR VINTEREN

**ARTHUR SYVERTSEN**  
SYKKELVERKSTED